

	Kommentarer til høringsdokument SOSI Generell del. Regler for UML-modellering v 5.0 Oktober 2015					Høringsfrist: 2015-11-22 Sammenstillingsdato: 2015-11-23	
	Referanser: HIG/EO = Høgskolen i Gjøvik/Erling Onstein NGU = Norges geologiske undersøkelser v/Per Ryghaug Nils Egil Søvde = Kartverket Arkitktum v/Tor Kjetil Nilsen SVV v/Knut Jetlund KV/I6 = Standardiseringssekretariatet						
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Fra	Kapittel	Avsnitt/ Vedlegg / Figur / tabell /annet	Type komme ntar	Kommentar (begrunnelse for endring)	Endringsforslag	Prosjektgruppens kommentarer til innsendte kommentarer
2.	Arkitektum				Sidenr mangler		OK
3.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Bunnteksten inneholder feil årstall.	155 endres til 2015.	OK
4.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Sidetall mangler på flere sider.	Vis sidetallene.	OK
5.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Noen figurer er ikke nevnt i teksten (samme gjelder tabeller).	Alle figurer bør nevnes eksplisitt i teksten. Dvs. en forklaring i teksten bør referere til en figur.	OK

6.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Mange skjermdumper av UML-modeller har dårlig kvalitet og har rammer.	Erstatte aktuelle figurer med vektorgrafikk. Fjern rammer, farger, skygge e.l. i UML-modeller.	Alle de vi klarer å erstatte uten å lage dem på nytt igjen
7.	KV/I6	Hele dokumentet		re	+ case, Use Case, use case er brukte skrivemåter i dokumentet.	Trenger enhetlig skrivemåte. Forslag: «Use case» i starten av en setning, ellers «use case».	OK
8.	KV/I6	Hele dokumentet		re	UML diagram Use Case modell Use Case diagram	UML-diagram Use case-modell Use case-diagram	OK
9.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Mange tabeller har ingen overskrifter.	Legg inn tabelloverskrifter der de mangler.	OK
10.	KV/I6	Hele dokumentet		re	Ordbruk brukertilfelle vs. brukstilfelle. Begge varianter brukes synonymt i dokumentet.	Bruk ordet brukstilfelle.	OK
11.	KV/I6	Hele dokumentet		Re	Trenger bedre oversikt over kravene.	Lag en innholdfortegnelse over krav og anbefalinger. Vurder egen konformitetsklasse for modellering av fagområdestandarder.	Får ikke gjort det autoamtisk, tar det ikke med i denne versjonen.
12.	KV/I6	Hele dokumentet		Re	Noen av kravene og anbefalingene avsluttes med punktum, noen ikke.	Krav og anbefalinger bør formuleres som <u>setninger</u> og avsluttes med punktum.	OK.
13.	KV/I6	Hele dokumentet		Re	<fagområde><leveranse målgruppe><-> <versjonsnummer> "{Name}"@{language}	Legg til en forklaring av syntaksen i eget kapittel: 5.3 Notasjon. Bruk samme syntaks i hele dokumentet.	OK, men dersom syntaksen er ulik I de standarder dette hentes fra beholder vi de ulike syntaksene. Nytt kapittel 6.3

							Notasjon
14.	NGU	Hele dokumentet		ed	Dokumentet mangler sideinndeling som er i samsvar med innholdsfortegnelsen.	Legg inn sideinndeling	OK.
15.	Nils Egil Søvde	0		re	Det ser ut som om tittelen (i Word-dokumentet) er feil (SOSI Produktspesifikasjoner_Krav_og_godkjenning)	Endre tittel til «SOSI Generell del Regler for UML-modellering»	OK
16.	Nils Egil Søvde	0	Hele dokumentet	Re/te	Det er vanlig at tabeller og figurer er nummerert og har tittel/forklaring.	Nummerer og beskriv tabeller og figurer.	OK
17.	HiG/E O	1	3.avsnitt	Re	«Siden siste versjon....»: Når den standarden som nå er ute på høring, blir vedtatt, vil ikke siste versjon lenger «peke» rett.	«Siden forrige versjon.....»	OK
18.	KV/I6	2.0	Kolonne «Utført av»	Re	Er det prosjektgruppa eller referansegruppa som er ment her?	Endres til: Prosjektgruppe SOSI del 1	OK
19.	NGU	3.2	1. avsnitt	ed	Skrivefeil i ordet abstraksjonsnivåer	Sett inn n i ordet abstraksjonsnivåer	OK
20.	NGU	3.3	1. avsnitt	ed	I slutten av den 2. setningen er ordet de skrevet to ganger etter hverandre; ...de de ulike målgrupper	Slette ordet de	OK
21.	NGU	3.3	Tabell	ed	Sett inn mellomrom etter komma i kapitelhenvisningene i kolonne 3 i tabellen	Sett inn mellomrom etter komma	OK

22.	NGU	4	2. avsnitt	ed	Sett inn kolon etter 2. avsnitt ...fordelt på følgende:	Sett inn kolon	OK
23.	NGU	4	2. avsnitt	ed	2. kulepunkt, basis regler skrives i ett ord; Basisregler	Basisregler for UML	OK
24.	NGU	4	2. avsnitt	ed	3. kulepunkt, underpunkt skal være; Topologiske komplekser	Topologiske komplekser	OK
25.	Nils Egil Søvdde	5	Referanse NS-ISO 19136:2009	Te	Er referansen til hele dokumentet eller Annex E? Det bør nevnes at referansen er identisk med OGC 07-036.	Sjekk referansen og nevnt at referansen er identisk med OGC 07-036.	Vi bør ha referanse til hele standarden, bør ha med referanse til OGC dokumentet også. OK
26.	Nils Egil Søvdde	5	Referanser	Te	Det bør inkluderes referansen OGC 07-036 og nevnes at den er identisk med NS-ISO 19136:2009.	Det bør inkluderes referansen OGC 07-036 og nevnes at den er identisk med NS-ISO 19136:2009.	OK
27.	Nils Egil Søvdde	5	ISO 19136-2:2015	Te	Det bør inkluderes referansen OGC 10-129r1 og nevnes at den er identisk med ISO 19136-2:2015.	Det bør inkluderes referansen OGC 10-129r1 og nevnes at den er identisk med ISO 19136-2:2015.	OK
28.	NGU	6.1		ed	Definisjonen av et applikasjonsskjema er ført opp to ganger, med forskjellig definisjon.	Harmoniser og slå sammen til en definisjon.	OK Def? Bruker def fra 19101
29.	Nils Egil Søvdde	6.1	Term 'metadatat'	Te	Hvorfor er datasett i kursiv? Hva betyr '[G]'?	Forklar eller endre.	OK Kursiv benyttes når order er definert i kap6. Her er ikke datasett definert. Fjerner kursiv.

30.	HiG/E O	7		Te	Kapitlet heter «SOSI-metoden». Begrepet SOSI-metoden er forklart bra i det første avsnittet i kap 7.1. Synes denne forklaringen er slik den skal være Men Kap 7 inneholder mye tekst som går langt ut over det som er forklart som SOSI-metoden.	Det lages et nytt informativt kapittel før kapittel 7 som gis overskrift «Bakgrunn om IT-rammeverk og modellering». Hit flyttes følgende kapitler: 7.5 IT-rammeverk 7.6 Konsepter 7.7 Perspektiver Dette er stoff	Alt i kapittel 7 er informativt. Vi foreslår å beholde alt det informative i et kapittel. Ny inndeling <u>7 SOSI-metoden</u> <u>7.1 Introduksjon</u> <u>7.2 Bakgrunn om IT rammeverk og modellering</u> <u>7.2.1 IT-rammeverk</u> <u>7.4.2 Konsepter</u> <u>7.4.3 Perspektiver (Vinklinger/viewpoints)</u> <u>7.3 Forankring</u> <u>7.3.1 Lover</u> <u>7.3.2 Standarder</u> <u>7.4 Datamodellering</u> <u>7.5 Tjenestemodellering</u> <u>7.6 Konseptuelt skjemaspråk</u> <u>7.7 Implementasjonsplattformer</u> OSV
-----	------------	---	--	----	--	---	--

31.	HiG/E O	7.1	4.avsnitt		«.....forankret i internasjonale standarder, men tilpasset...». Ordet «men» passer ikke inn her, fjernes	«.....forankret i internasjonale standarder tilpasset....».	OK
32.	NGU	7.1	2. avsnitt	ed	Sløyfe komma i slutten av de to første kulepunktene	Sløyfe komma i slutten av de to første kulepunktene	OK
33.	SVV	7.1	1. setning	Re	Skrivefeil: «SOSI modellregister»	Endre til «SOSI-modellregister»	OK
34.	NGU	7.2	1. avsnitt	ed	Skrivefeil i 1. setning. Sett inn ordet i og slett ordet figur.	1. setning skal være: Datamodellering etter SOSI-metoden er vist i Figur 1 under.	OK, men uten ordet «under»
35.	NGU	7.2	Punkt 3	ed	Slett bokstaven l i ordet(UML-applikasjonsskjema og erstatt med klamme	(UML-applikasjonsskjema)	OK
36.	NGU	7.2	Avsnitt Fagmodellene	ed	Sett inn mellomrom mellom SOSI del 2	... dokumentert i SOSI del 2 Generell objektkatalog.	OK
37.	NGU	7.3	Punkt 3	ed	Bytt rekkefølgen på ordene .. (UML) for som datamodellene.	...(UML) som for datamodellene.	OK
38.	NGU	7.4	1. avsnitt	ed	Sett inn punktum i slutten av setningen.	Sett inn punktum.	OK
39.	NGU	7.4.1	3. avsnitt	ed	Sett inn ordet å i 2. setning....Direktivet har som mål å kunne utveksle....	...Direktivet har som mål å kunne utveksle....	OK
40.	HiG/E O	7.4.1		Re	Kapitlet heter «Lover», men omhandler både lover,forskrifter og EU-direktiver	Endre overskrifta til «Lover og forskrifter»	OK
41.	NGU	7.5	2. avsnitt	ed	Sett inn ordet til i setningen..... for å komme frem til de spesifikke....	...for å komme frem til de spesifikke....	OK
42.	NGU	7.6	Avsnitt om SOA	ed	Fjern punktum etter teksten i punkt 2 under Av viktige prinsipper nevnes.....	2. den modulære systemarkitekturen	OK
43.	NGU	7.7	1. avsnitt	ed	Fjerne '-'tegnet i 1. setning: RM-ODP's rammeverk....	...RM-ODPs rammeverk er å skille mellom:	OK

44.	NGU	7.7	Tabell etter figur 7	ed	I den 3. kolonnen vedr. Engineering (Mapping) på side 26 er det henvist til kapittel 13 (registre over) Her må det ryddes i bruk av klammer.	Vurder hva som skal stå innenfor en klamme. Slik det står nå blir det feil.	OK
45.	NGU	7.8	1. avsnitt	ed	Sett inn ordet for i linjen: som formelt modelleringsspråk for å beskrive modellene.	som formelt modelleringsspråk for å beskrive modellene.	OK
46.	NGU	7.12	Tekst etter figur 8	ed	I det 3. avsnittet etter figur 8 på side 29 skal det i slutten av 1. setning slettes bokstavene er. Det skal stå ...i en produktspesifikasjon.	... i en produktspesifikasjon.	OK
47.	NGU	7.12	Tekst etter figur 8	ed	I det 4. avsnittet etter figur 8 på side 29 mangler det et ord i første setning. UML-applikasjonsskjema i en fagområdestandard vil utgjøre en fullstendig beskrivelse av ...? innenfor et fagområde.	Sett inn manglende ord i setningen.	OK (Lagt inn «objekttyper med tilhørende egenskaper og assosiasjoner»)
48.	NGU	7.12	Tekst etter figur 8	ed	I det 5. avsnittet etter figur 8 (på side 30) som starter med: Fram til og med..... må det endres i 3. setning: ...hvilke deler av en produkt?.. som en kan få i SOSI-formatet. Sett inn ordet produktspesifikasjon Videre i dette avsnittet mangler ordet av i 5. setning: ..beskrives i form av objekttyper som ikke kan...	For SOSI versjon 5 ser en at byggeklossene vil være vesentlig utvidet, og at ikke alle applikasjonsskjema kan representeres i SOSI realiseringen, og det vil være behov for å utdype hvilke deler av en produktspesifikasjon som en kan få i SOSI-formatet. Dette gjøres gjennom det vi i Figur 8 kaller MyAppSchemaForSOSI. Dersom subsettet i MyAppSchemaForSOSI kan beskrives i form av objekttyper som ikke kan leveres, kan dette angis i ...	OK
49.	HiG/E O	7.12	Figur 8	Te	Det nederste nivået i figuren (Implementation Schemas) bør deles i to. Det er forskjell på Implementation Schemas og	Del «Implementation Schemas» i to. De to nye er -“Implementation Schemas”, med 4 de boksene bokser med navn MyAppSchema.....”	OK I en forenkling av figuren kan dette være på plass, men her er det

					datasett/instanser basert på implementasjons-skjemaene.	-«dataset/instance», med de eksisterende boksene Fil(.*), RDF, GML og SOSI-fil	unødvendig. Vi refererer til en figur i ISO 19103, og bør ikke endre denne.. Men tar med en setning om at figuren også viser mappingen til ulike typer artifacts, slik som SOSI, GML etc.
50.	HiG/E O	7.12	Figur 8	Te	Savner å se forskjellen på SOSI del 2, SOSI Del 2 og SOSI del 3 i figuren	Etasjen med Conceptuel Schemas suppleres med tekst «SOSI del 1 og SOSI del 2», og Implementation Schema-etasjen får tilleggstekst «SOSI Del 3)	OK Se forrige kommentar. Dette er også utdypet i kapittel 10.
51.	SVV	7.12	s.29, 4. avsnitt, 1. setning	Re	Skrivefeil: «...fullstendig beskrivelse <u>av innenfor</u> et fagområde..»	Endre til «...fullstendig beskrivelse av den modellerte delen av virkeligheten innenfor et fagområde ...»	OK, men se nr 47.
52.	NGU	7.13	Underpunkt 2 Geometri/topologi	ed	Endre fra romlig til romlige i teksten:beskrivelse av en objekttypes romlige egenskaper...	...beskrivelse av en objekttypes romlige egenskaper...	OK
53.	NGU	7.13	Underpunkt UML-applikasjonsskjema	ed	Rydd i 2. setning slik at den gir mening - skal ordet identifiseres byttes ut med identifiserer eller mangler det ord etter ...identifiseres..? hvilke geometri...	2. setning må endres.	OK Applikasjonsskjema identifiserer hvilke geometri og/eller topology typer samt referansesystem som er nødvendig for å gi en komplett beskrivelse av den

							geografiske informasjonen i datasettet.
54.	NGU	7.13	Underpunkt Tjeneste	ed	Rydd i 2. setning slik at den gir mening	2. setning må endres.	OK, , implementert som tjenesteapplikasjon som opererer på geografiske data som finnes i datasettet. Kan benytte metadata for å sikre korrekt utførelse av tjenestene.
55.	Arkitektum	8			Mener dette passer bedre i en veileder siden beste praksis her kommer ann på prosjektet.	Generelt bør tjenestemodellering ut i en veileder og ikke bli i denne standarden. Beste praksis for dette endrer seg fort. Noe som ble tolket som beste praksis for 5 år siden er fort et anti pattern i dag. Eks bruk av use case diagram i geointegrasjon som forsøker å si mye mer enn diagrammet er tiltenkt. Eks RPC stil og webservice er foreldet og REST med unike ressurser er for øyeblikket beste praksis. Hvert prosjekt vil selv etter anbefalinger fra disse rammeverk (feks TOGAF grunnleggende prinsipp) bestemme og tilpasse rammeverket til sitt prosjekt og sin virksomhet. Det kommer helt ann på situasjonen hva som er beste diagramtype og "viewpoint" for alle interressenter.	OK Beholder kapittel 8 i standarden. Modifiserer anbefalingen til å inneholde Archimate og sekvensdiagramm, men at BPMN bør benyttes der en ønsker å automatisere prosesser for videre bruk , f.eks gjennom BPEL. For tjenestemodellering, se kommentarer i kapittel 9. <u>Endrer også rekkefølgen i</u>

							<u>kapitlet, brukstilfeller før forretningsprosesser.</u>
56.	NGU	8.3	1. avsnitt	ed	Endre font og evt. størrelse slik at det blir likt resten i dokumentet	Endre font og evt. størrelse	OK
57.	Arkitektum	8.3.3	Anbefaling: forretningsprosesser		Sekvensdiagram vil beskrive det samme som BPMN. Hvorfor er ikke det likestilt?		OK Sekvensdiagram tas med i anbefalingen. Vi er i det hele tatt forsiktige med å avgrense der vi ikke har klare erfaringer.
58.	KV/I6	8.4.5	Tredje kolonne i tabellen.	Re	I første og fjerde rad innledes med norsk oversettelse av elementnavnet i første kolonne, i andre og tredje rad innledes med engelsk elementnavnet.	Bør gjøres enhetlig uavhengig hvilken variant som velges.	OK. Fjerne begreper som første ord i tredje kolonne.
59.	KV/I6	8.4.5	Første setninger under overskrift «eksempel»	Re	Mangler et ord i setningen.	Figur 13 viser brukstilfelle der en "Innbyggerportal" gir brukere mulighet til å få en liste over alle planer mot Matrikkelen og Planregisteret.	OK
60.	HiG/E O	8.4.6	Anbefaling: BrukstilfelleMal		Savner henvisning til hvilket dokument jeg finner Annex 137 i.	Suppler med henvisning til et dokument med mange annexer.	OK

61.	Arkitektum	8.4.6	Krav: BrukstilfelleGrafisk		ref kap 8	Bør gjøres om til anbefaling	OK Gjør om dette til en anbefaling.
62.	SVV	8.4.6	Anbefaling: BrukstilfelleMal	Re	Skrivefeil: Anneks 137	Endre til Anneks B	OK
63.	KV/I6	8.5.1		re	skrivefeil	Erstatte «..gjennom transaksjonen livsløp.» Med «..gjennom transaksjonens livsløp.»	OK
64.	KV/I6	8.5.2	Manglen de innledende tekst	te/re	Det mangler noe innledende tekst som også påpeker at det bare vises et utdrag av mulige symboler (eller de viktigste symbolene) som kan benyttes i et sekvensdiagram.	Tabellen nedenfor viser noen av de viktigste elementene som kan brukes i et sekvensdiagram. For flere elementer refereres det til OMG UML 2.5.	OK
65.	KV/I6	8.5.2	Tabell over symboler	te	Det finnes avvik mellom de brukte eksemplene samt teksten ift. det som står i UML 2.5. Usikker på notasjon av Lifeline-elementer. Finnes eksempler med kolon og uten.	Forslag til ny tekst i første rad: Hver deltaker i et brukstilfelle eller en transaksjon er representert med en Lifeline (livsløp). Alle deltakere i et sekvensdiagram er på instansnivå. Vanligvis vises deltakeren som et rektangel med kolon og deltakerens type (representerer en uspesifisert instans). Dersom det er behov for å spesifisere en konkret instans, kan instansnavnet skrives før kolon i rektangelet. En vertikal stiptet linje under rektangelet viser livsløpet.	OK. Sjekker også at UML notasjonen er korrekt jfr UML 2.5

						Legg til riktig notasjon i eksemplene: «Navn» i første rad blir til «:Navn» «Bruker» og «Database» blir til «:Bruker» og «:Database», gjerne også et eksempel med instansnavn altså for eksempel minDatabase:Database. Forslag til ny tekst i rad 3: Meldinger som representerer kommunikasjonene mellom deltakerne vises som piler, gjerne med meldingsnavn. Er meldingen et operasjonskall, er meldingsnavnet identisk operasjonsnavnet samt parametre. (trenger et eksempel for begge varianter). Endre Execution Occurence i rad fire til ExecutionSpecification (ref. UML 2.5 – endringer ift. eldre versjoner av UML?)	
66.	Arkitektum	8.5.4	Anbefaling: BrukstilfeleMal		Her kan like godt BPMN eller Archimate benyttes. Valg av type kommer ann på prosjektet og deltakerne der		OK Feil navn, skal være Anbefaling:sekvensdiagram.
67.	Arkitektum	9			Tjenestemodelleringen tar ikke med ressurs/id baserte tjenester slik som REST og RDF. Disse oppfattes som beste praksis i dag.	Anbefaler at hele kapittelet tas ut i en veileder for tjenestemodellering og oppdateres til gjeldende beste praksis etter hvert som dette endrer seg	OK Vi foreslår å ikke fjerne kapitlet, men fortsatt ha de ulike aspekter av

							modellidering i en felles standard, med gjennomgående eksempler.
68.	NGU	9.1	2. avsnitt	ed	Sett inn punktum i slutten av 2. avsnitt.	Sett inn punktum i slutten av avsnittet.	OK
69.	KV/I6	9.1 ev. flere steder i dokumentet		Re	Skrivemåte av engelske, fornskede begrep som system/System, respons/Respons, request/Request.	Bruk enhetlig skrivemåte. Forslag system, respons, request. Ev. System med stor S dersom det er brukt som egennavn.	OK Små bokstaver bortsett fra i egennavn (f.eks System A)
70.	KV/I6	9.1		Re	M2M ikke med i forkortelseslista.	forslag 1: bør inn i lista over forkortelser: M2M - maskin-til-maskin-kommunikasjon forslag 2: fjern «(modul -> modul)»	OK Men skriver teksten fullt ut, unngår forkortelser.
71.	KV/I6	9.1		Re	Skrivemåte/formulering: Parametrene i "Request" inneholder: Hvilke funksjonalitet (metode) som skal utføre	Endres til: «hvilken funksjonalitet (metode) som skal utføres»	OK
72.	KV/I6	9.1/9.2 ev. flere steder i dokumentet		Re	Skrivemåte: «Det skilles mellom to typer enkle, en-veis tjenester.»	Endres til «enveistjenester» ref. enveiskommunikasjon og lignende i bokmålsordboka. Gjelder også ordet «to-veis tjenester»	OK Følger bokmålsordboka.

73.	KV/I6	9.1		Re	SOAP	SOAP = Simple Object Access Protocol må nevnes i forkortelseslista	OK
74.	KV/I6	9.1		Re	Gjelder: Tjenester under kontroll betyr at System A sender en Request og venter til det får Respons fra system B. (Eksempel realisert med SOAP, Restful, WMS, WFS). Eksempel: Brukeren på System A skal fylle inn en adresse, og taster inn de første bokstaven i navnet. En tjeneste i System B gir en liste over aktuelle adresser.	Merkelig setning i parenteser som avsluttes med punktum. Bør omformuleres. Ingen konkret forslag siden jeg ikke kan tolke hva som er hensikten med det.	OK Fjernet setningen i parentes
75.	KV/I6	9.1		Re	Gjelder: Vanligvis kalt om med en URL med parametere.	Utydelig formulert, forslag: Vanligvis kalt i form av en URL med parametere.	OK
76.	KV/I6	9.1	Figur 16	Re		Figur bør tilpasses beskrivelsen i punktene nedenfor (System A istedenfor Client System) eller omvendt.	OK Teksten etter figuren er tilpasset navnene i figuren ved at disse er tatt med i parentes. Dette for å følge den generelle introduksjonen i forkant av figuren.
77.	KV/I6	9.1	Punktene 1-5 under figur 16	Re		Lista består av punkter med hele setninger, disse må avsluttes med punktum.	OK

78.	KV/I6	9.1		Re	Gjelder: 4. Lagres resultatene I System B	Stor «I» istedenfor liten «i». Endres til: 4. Lagres resultatene i System B.	OK
79.	Arkitektum	9.2	/req/computational viewpoint/interfa ce s		Når en designer REST tjenester så gir ikke dette mening. Nye NOARK5 tjenestegrensesnitt vil ikke gjøre dette. Ved REST og andre ressursbaserte tjenester så vil ikke dette gi mening. Alle tjenestene ligger bak http GET, POST, PATCH, DELETE, mm og beskrives isteden med relasjonslenker/nøkler	Det er kun ved RPC stil dette har mening. Bør ikke stilles noe krav til denne formen Hvis det skal så må også tjenestemodellering for REST inn som eget kapittel Dette blir ikke en plattformuavhengig måte siden en da har valgt en RPC eller meldingsbasert implementasjon	Vi ønsker å opprettholde kravet, men legger inn et eksempel på en konseptuell (semantisk) beskrivelse av en tjeneste som skal mappes til REST, i henhold til intensjonene i ISO 19119..
80.	KV/I6	9.2	Første setning i kapittelet.	Re	mangler mellomrom	«plattformuavhengige(plattformnøytrale)» endres til «plattformuavhengige (plattformnøytrale)»	OK
81.	KV/I6	9.2		Re		DCP må inn i forkortelseslista (brukes i teksten og i figur 17)	OK
82.	KV/I6	9.2	Figur 17	Re/Te		bør tilpasses originalen i nyeste versjon av 19119 (noe avvik her) hvis det er meningen å vise samme modell som i 19119. Hvis ikke burde figur 17 få tekst "SOSI profil av..."	OK Dette er en tilpasning av figur i ISO 19119, men med norske navn. Endret multiplisitet til 1..*. Har også endret figurtekst fra entall til flertall

						bør ikke multiplisiteten på platformspesifikkTjenestespsifikasjon- siden være 1..*? samme "feil"(?) i 19119 (versjonen som foreligger meg)	(implementasjoner) for å samsvare med endret multiplisitet i figuren.
83.	KV/I6	9.2	/req/co mputatio nalviewp oint/inte rfaces	Re		må tilpasses malen - dvs. ramme mellom krav-id og kravtekst mangler	OK
84.	KV/I6	9.2		Re	Gjelder: «For mer avanserte tjenester (f, eks tjenestekjeding eller choreography)» offisiell forkortelse er: f.eks.	«f, eks» endres til «f.eks.»	OK
85.	Arkite ktum	9.3 – 9.10			Kravene bør bare gjelde om en har valgt en RPC/Message tilnærming		Se kommentar 79
86.	NGU	9.5	5. avsnitt (i rammen)	ed	Endre til skal i setningen: ...i tjenestegrensesnitt skal beskrives...	... i tjenestegrensesnitt skal beskrives...	OK

87.	Kartverket – I3 systemutvikling	9.7	– Navnekonvensjoner	Te	Språk som benyttes for tjenester er for noen implementasjoner standardisert til engelsk. Dette gjelder blant annet WFS og REST-tjenester der tjenestenavn fullt ut beskrives slik. Det finnes da forventninger til at språk som benyttes er gjenkjennelig på tvers av tjenestene. Hvis man velger å bryte med dette for Kartverkets navnekonvensjoner bør det være gode grunner til dette. Det vil også være en utfordring i internasjonale samarbeider hvis man ikke følger de konvensjonene som strekker seg på tvers av landegrensene. Andre vil da gjerne få problemer med å forstå tjenestene våre.	finn = find hent = get oppdater = update slett = delete/remove	Tatt med at det gjelder operasjoner i en klasse.
88.	HiG/EO	10.1.1			Her brukes begrepet «geografiske objekttyper». Andre (de fleste?) steder i standarden brukes kun «objekttyper»	Erstatt «geografisk objekttype» med «objekttype» i hele dokumentet.	OK se termen objekttype i kapittel 6.1
89.	NGU	10.1.2	3. avsnitt etter figur 20	ed	Skrivefeil må rettes; endre til case-sensitive i 2. setning i 3. avsnitt på side 50.	...er ikke case-sensitive, så	OK
90.	NGU	10.1.2	4. avsnitt på side 51	ed	Skrivefeil i setningen: ...Dette kalles aggregering i UML.	... Dette kalles aggregering i UML.	OK
91.	NGU	10.1.2	7. avsnitt	ed	Sett inn punktum etter første setning i stedet for komma.	Sett inn punktum etter første setning.	OK

			på side 51				
92.	NGU	10.1.2	2. avsnitt etter figur 21	ed	Rette opp skrivefeil i setningen: Noen hjul kan enten være løse eller de kan sitte fast på kun én bil.	Noen hjul kan enten være løse eller de kan sitte fast på kun én bil.	OK
93.	Arkitektum	10.1.2			Assosiasjoner med åpen diamant viser at dette er en samling av selvstendige deler. Dette kasses aggregering i UML.	Assosiasjoner med åpen diamant viser at dette er en samling av selvstendige deler. Dette kalles aggregering i UML.	OK
94.	NGU	10.2	1. avsnitt	ed	Endre til ... av UMLs modellelementtyper.	... av UMLs modellelementtyper.	OK
95.	Nils Egil Søvdde	10.2	Hele avsnittet	Te	Strukturen (og kravnumre) følger ISO 19103, men med andre avsnittstitler. Målgruppen for høringsdokumentet er kanskje en annen enn for ISO 19103, og kanskje vil en struktur 'pakke – klasse – egenskaper – andre' være mer oversiktlig for målgruppen.	Vurder restrukturering av 10.2. Vurder om standarden skal ha egen nummerering av krav og anbefaling, med henvisning til kravets opprinnelse.	Kommer tilbake til ensartet mønster for navning av krav – i neste versjon av standarden nå er mønsteret: /krav/12 /krav/enkelArv /req/nnnn /anbefaling/mmm /rec/ooo
96.	Nils Egil Søvdde	10.2.1		Ge	Avsnitt 10.2.1 inneholder kun to krav. Disse kan legges til innledningen til kapittel 10.2.	Fjern avsnittstittel 10.2.1 og endre påfølgende avsnittsnumre.	Ta bort 10.2.1 NB: påfølgende kapitellavn forskyves
97.	KV/I6	10.2.1	Krav 3.	Re		fjern strek under «assosiasjonsender»	OK. Endre «navigerbare assosiasjons <u>ender</u> »

							til «assosiasjonsroller»
98.	NGU	10.2.1		ed	Krav 2 mangler	Se NGU 36	Krav 2 i CSL er for andre språk enn UML, ikke aktuelt her fordi dette er en standard for UML modellering.
99.	NGU	10.2.1		ed	Under generelle krav burde en her si noe om bruk av store og små bokstaver på stereotyper. Dette varierer i eksempler/figurer gjennom hele dokumentet. Spesielt tydelig i kap. 10.2.5. Dersom UML 2 tillater at stereotyper ikke er case-sensitive, bør det her opplyses at programverktøy som ofte benyttes (eks. SOSI-plug in) kan være det. Husk at dette er en standard som skal beskrive SOSI-metoden! Jeg synes at liten bokstav på stereotyper kunne være et krav (krav 2.), slik at man unngår implementeringsproblemer i SOSI.	Definer et krav om at stereotyper skal skrives med liten forbokstav i SOSI metoden, og benytt liten forbokstav på stereotypene i alle modellfigurer og beskrivelser i hele dokumentet.	Vi har en anbefaling om å bruke UML's style guide. Verktøy bør være case-insensitive.
100.	Arkitektum	10.2.1			Alle modeller skal ha forståelige definisjoner av alle klasser, egenskaper, navigerbare assosiasjonsender, operasjoner og datatyper. Requirement 3. All normative class models shall contain definitions sufficient for understanding of all classes, attributes, associations,	Alle modeller skal ha forståelige definisjoner av alle klasser, egenskaper, assosiasjoner, operasjoner og datatyper.	I utgangspunktet ønsker vi å definere assosiasjoner gjennom sine assosiasjonroller. Det er de som bærer semantikken, å innføre assosiasjonsnavn

					operations and appropriate data type definitions		og definisjoner tilfører lite i modellen.
101.	NGU	10.2.3	Anbefaling 1.	ed	Mener vi i et Lync-møte ble enige om ikke å benytte uttrykket "meningsløse". Tallkoder har en viktig betydning i tilfeller hvor en skal uttrykke en klassifisering hvor den innbyrdes rangering betyr noe. (f.eks. kvalitetskriterier).	Endre anbefalingen til: Det anbefales å ikke bruke tallkoder i initialverdier som alternativ til koden, med mindre de er av betydning for innbyrdes semantisk rangering av kodene.	Vi forelsår å endre til: Det anbefales å ikke bruke meningsløse initialverdier som alternativ til kodens navn.
102.	NGU	10.2.3	Anbefaling 3.	te	Denne anbefalingen bør endres til et krav. Det er meget uheldig om <u>nye</u> koder er overlappende med eksisterende koder eller erstatter dem.	Endre anbefalingen om til et krav med forklaringen: Utvidelser av kodelister skal ikke overlappe, erstatte eller forandre betydningen av eksisterende koder.	OK, endrer ikke anbefaling men tar med ytterligere tekst i dokumentet som underbygger viktigheten. (tbd)
103.	HiG/E O	10.2.3	Anbefaling 1		Ikke entydig hva som er «meningsløse tallkoder» og hva som er «meningsfulle tallkoder»	Forklar hva som menes med «meningsløs», alternativt slett Anbefaling 1.	Har eksempel på koder som ikke er meningsløse: europaveg=E og hva som er meningsløst: europaveg=1
104.	HiG/E O	10.2.3	Anbefaling 6		«Assosiasjoner mellom flere enn to klasser bør unngås». Dette kan ikke vært noen god anbefaling. Det finnes mang eksempler i denne standarden på at denne anbefalingen ikke er fulgt. Figur 9 og figur 68 er eksempler på slike.		Her menes n'are assosiasjoner, dvs at den samme assosiasjonen omfatter flere klasser. Bør forklares bedre. Rette figur 9 , vise tre aggregeringer. Ser ingen problemer med figur 68.

105.	Nils Egil Søvdde	10.2.3	Avsnittstittel	Te	Tittel er 'Krav til lukkede kodelister', men avsnittet omhandler både åpne og lukkede kodelister (enumeration).	Endre tittel	OK
106.	Nils Egil Søvdde	10.2.3	Anbefaling 1	Te	Denne anbefalingen bør endres til krav. Den gjelder også 'tagged value' SOSI-verdi.	Endre til krav: «Det skal ikke brukes meningsløse tallkoder i initialverdi eller 'tagged value' SOSI-verdi som alternativ til kodeverdien.»	Foreslår å endre tekst til «tallkoder uten mening». Verktøy må flytte initialverdier til SOSI verdi for SOSI realisering.(for bakoverkompatibilitet). Foreslår å legge mer tekst inn i standarden.
107.	Nils Egil Søvdde	10.2.3	Anbefaling 1	Te	Initialverdier (SOSI-verdi) bør modelleres som 'tagged value'.	Legg til krav: «SOSI-verdi skal modelleres som 'tagged value' SOSI-verdi.»	Anbefaler ikke å bruke initialverdier for nye standarder / spesifikasjoner. Legger inn mer tekst i standarden.
108.	Nils Egil Søvdde	10.2.3	Anbefaling 1	te	Kodelisteverdier i SOSI-formatet kan i dag være lange tekststrenger, og alle initialverdier og 'tagged value' SOSI-verdier er meningsløse. Ved behov for numeriske kodelisteverdier bør kodelisten modelleres med numeriske kodelisteverdier.	Legg til krav: «Initialverdier og 'tagged value' SOSI-verdi er forbudt.»	For strengt nå, ikke i versjon 5. Standardiseringsssekretariatet vil jobbe for at rene konseptuelle modeller blir et krav i UML-modelleringsregler versjon 6.0 og at mappinger o.l. skal hentes fra

							XSD og SKOS-filer eller fra registre.
109.	Arkitektum	10.2.3			Anbefaling 1. Det anbefales å ikke bruke meningsløse tallkoder i initialverdier som alternativ til koden. Vi vil anbefale å bruke koder og gjerne meningsløse siden det er beskrivelsen av koden på forskjellig språk/dialekter som er viktig for brukere. Koden er for maskin og beskrivelse for menneske. Hvilke argumenter er det for denne anbefalingen? Vi har stadig utfordringer med at primærnøkler og koder gis mening for brukere og gjør feks sammenslåing av flere baser/kommuner unødvendig komplisert.	Fjerne anbefalingen	Forslår at teksten er endret til kodens navn. Dette er i samsvar med ISO 19103 CSL. Implementert slik i f.eks INSPIRE. Legger på litt mer tekst under anbefalingen. Modellen er til for mennesker samt maskiner.
110.	Arkitektum	10.2.3			Anbefaling 3. Utvidelser til kodelister bør ikke erstatte eller forandre eksisterende koder.	Anbefaling 3 - Bør skrives om til krav om versjonering av kodelister når det kommer endringer som erstatter eller forandrer betydningen av en kode - bør følge rutiner i ISO 19135	Enig i prinsippet, men forslår fortsatt kun en anbefaling. Kan ha med versjonering som en del av URI'en dersom dette støttes av registeret. Registerimplementasjoner bør være i henhold til 19135 og de føringer som gjelder kodeverdier. Se også kommentar

							102.
111.	Arkitektum	10.2.3			Anbefaling 6. Assosiasjoner mellom flere enn to klasser bør unngås for å redusere kompleksitet.	Gjelder dette også arv i flere nivåer? Vanskelig anbefaling å følge hvis vikeligheten er slik? ikke relevant?	Se 104. Og det er bare en anbefaling. Virkelige assosiasjoner skiller ikke mellom n'are og vanlig assosiasjoner.
112.	Arkitektum	10.2.3			Krav 14. Generalisering er kun tillatt mellom klasser av samme abstraksjonsnivå.	Krav 14. Generalisering er kun tillatt mellom klasser av samme stereotype. Blir da klart at datatype ikke kan arve featuretype mm.	JA - nyttig innstramming i forhold til iso-standardene.
113.	Arkitektum	10.2.3			Krav 13 – hvorfor er ikke denne med?	Requirement 13. A data type shall only have an outward pointing association if one of the following is true: 1)The target of the association is another data type and the association is a composition 2)The target of the association is a well-known immutable object for which a universally recognized identifier exists.	Foreslår ikke. Se kommentar på rec/UML/attribute. Selv om dette er tillatt i CSL ser vi ikke noe behov for å gjøre det slik i Norge.
114.	SVV	10.2.3	Overskrift	Re	Overskriften «Krav til lukkede kodelister» samsvarer ikke med teksten, som omfatter både lukkede og åpne kodelister.	Endre til «Krav til kodelister»	OK, se 105
115.	SVV	10.2.3	Åpen kodeliste, tagged values	Re	Forvirrende med beskrivelse av tagged values inne i tabellen som viser forskjell på lukket og åpen kodeliste.	Ta ut beskrivelse av tagged values fra tabellen. Beskriv tagged values for kodelister med tilhørende krav og anbefalinger i eget	Tar ut plattform spesifikke tagger i eksempler (SOSI_NAVN og SOSI_DATATYPE).

					Noe av beskrivelsene er også anbefalinger, og skal vises som det. Overlapp mellom tekst i tabellen, avsnittet under tabellen og anbefaling 4	avsnitt, med referanse til kap 12.2.2 (krav til kodelister) og 13.1.3 (beskrivelse av alle tagged values)	De andre tagged values beholdes. Ta med en referanse til Anbefaling 4. Rettet også i 10.2.7 flerspråklighet
116.	KV/I6	10.2.3	Krav 6	Re/Te		trenger eksplisitt referanse til lovlige tegn ref W3C, NCName	OK Tar med referanse til NCName fra w3c XML 1.0.
117.	KV/I6	10.2.3	Anbefaling 1	Re/Te		Bør formuleres som krav hvis det ikke finnes brukstilfeller som beskriver merverdien av å ha disse tallverdiene. Tradisjon kan ikke telle som et argument. Dersom bruk av meningsløse tallverdier fortsatt skal være lov, bør det formuleres som krav at disse verdiene legges i en tagged value (SOSI_verdi) og ikke i initial value-felt.	Se andre kommentarer.
118.	Nils Egil Søvde	10.2.4		Te	I ISO 19103 har egenskaper ingen krav utover UML-krav.	Se forrige kommentar eller vurder å endre overskriften.	Forslag til nytt kapitteinavn. Egenskaper og krav til assosiasjonsroller
119.	Nils Egil Søvde	10.2.4 og 10.2.5		Te	Disse to avsnittene (unntatt krav 15) gjelder assosiasjoner.	Se de to forrige kommentarene.	Må ses i sammenheng med strukturering av kapittel 10.
120.	NGU	10.2.5	Krav 15.	ed/te	Meget forvirrende når stereotypene skrives med både stor og liten forbokstav i beskrivelsen av kravet.	Se kommentar NGU 36.	UML's style guide. Benytter skrivemåtene i

							krav 15 gjennomgående i standarden
121.	NGU	10.2.5	Anbefaling SOSI/style Guide	ed/te	UML 2 styleGuide er lite kjent for de som ikke er rendyrkede programmerere. Denne burde ha en referanse eller at det blir gitt eksempler. Viser for øvrig til kommentar NGU 36 og 39, hvor det pekes på at det ville være ryddigere å kun benytte liten forbokstav på stereotyper selv om det er tillatt ifølge UML 2.	Om forslaget under NGU 36 tas tilfølge kan denne anbefalingen sløyfes. Om den ikke aksepteres må det her gis en referanse til hvor en finner styleGuiden.	Foreslår å legge inn referanse til style guide, og verktøystøtte må takle manglende case-regler.
122.	Nils Egil Søvde	10.2.5		Te	Er klasse norsk for 'classfier'? I ISO 19103 er 'Class' en mulig stereotype for 'Classfier'.	Begrepsbruk/oversettelse bør kanskje forklares.	Classfier er en supertype til class og vi vil heller ikke problematisere mellom stereotype og keyword. se 121
123.	Nils Egil Søvde	10.2.5	Tabellrad 'datatype' (i beskrivelsen)	Te	'Identitet' er ikke forklart.	Forklar 'identitet'.	Fjerner begrepet «uten egen identitet» i kravet. Har vi eksempel på at FeatureType er brukt som datatype??
124.	Nils Egil Søvde	10.2.5	Krav 12	Te	'Datatyper uten egen identitet skal kun...'	'Datatyper, som ikke har identitet, skal kun...' eller 'Datatyper skal ikke ha identitet og skal kun...'	Se over.

125.	KV/I6	10.2.5	Krav 15.	Re/Te		Klarer vi å lage en komplett liste over stereotyper som man kan teste imot? Trenger også stereotyper som er aktuelle å bruke i tjenestemodeller.	Foreslår å legge alle stereotyper inn i UML profil i kapittel 13. Også MessageType ++.
126.	NGU	10.2.6	Anbefaling 11	te	Anbefaling 11 bør gjøres om til et krav. Dette vil gi klarere regler og vaner i utviklingen av UML-modeller etter SOSI-metoden. Har dessuten følelsen av at en SOSI-realiserings reagerer på dette.	Beskrivelsen av et krav endres til: Navn på egenskaper, rolle, operasjoner og parameter <u>skal</u> starte med liten bokstav..... Navn på pakker, klasser, assosiasjoner og kodelister <u>skal</u> starte med stor bokstav.	JA- nyttig innstramming i forhold til iso-standardene.
127.	Arkitektum	10.2.6			Anbefaling SOSI/bildeAvModellelement Alle modellelementer kan ha en tagged value med navn SOSI_bildeAvModellelement og med verdi i form av en URI som identifiserer et bilde som illustrerer modellelementet.	Kan det legges opp en mer generisk dokumentasjons referanse, og helst flere. Da kan linked data brukes for å beskrive hva det er. Bilde av kum, eksempel GML, osv.. SOSI_dokumentasjon for eksempel og at det kan være flere slike tagged values ikke bare en.	Ikke åpenbart at generisk link til "noe" er bedre enn eksplisitt "bilde". Sett multiplisitet * i UML profil. Andre opsjonelle tagged values med eksplisitt definisjon ulik de standardiserte kan innføres uten egen anbefaling.
128.	Arkitektum	10.2.7			Krav SOSI/definisjoner. fra ISO 19109:2015 /req/uml/documentation se også Krav 3, 6 og 16.	Kan ikke se at krav 6 og 16 har noe med dette å gjøre? Krav 7 kan være og 19?	Fjerne «se også Krav 3, 6 og 16»
129.	SVV	10.2.7	Krav SOSI/Definisjoner	Re	Dette kravet gjelder ikke flerspråklighet, og hører heller hjemme under kap 10.2.6 (Krav til navning og tekstlig dokumentasjon av modellelementer)	Flytt til kap 10.2.6	OKJ, flyttes opp. etter krav 3

130.	KV/I6	10.2.7	Krav SOSI/fle rspråklig het/elem ent fra ISO 19109:2 015 /req/mul ti- lingual/f eature	Re		forslag ny ordlyd: Dersom man skal angi alternative språk, skal objekttype... benytte designation...	OK. Passer bedre med krav.
131.	KV/I6	10.2.8	Krav 18	Re	må se på formuleringen, kan misforstås slik det er nå		Enig. Legger inn en bedre forklaring. Også viktig at dette også gjelder egenskaper, roller og restriksjoner.
132.	KV/I6	10.2.8	Krav 19	Re	bør vinkles mot assosiasjonsender		Enig. Erstatte «assosiasjoner» med «assosiasjonsroller ».
133.	KV/I6	10.2.8	Krav 20	Re	må tydeliggjøre at kravet ikke gjelder modellen, men dokumentet		OK. Legge inn noe mer tekst.
134.	Arkite ktum	10.2.8			Krav 17. Alle avhengigheter mellom pakker skal vises i minst ett pakkediagram (ofte kalt pakkeavhengighetsdiagram).	Hvis det bare finnes en pakke som i en produktspesifikasjon så bør ikke dette være et krav. Gir da ingen mening med dette diagrammet	Enig, men den det ligger vel underforstått at dersom det ikke er flere pakker er det heller ingen

							avhengigheter og følgelig ikke noe diagram. Men kan sikkert skrives bedre. «Dersom det finnes»
135.	NGU	10.2.8	Pakkeavhengighet	ed	Eksempelfiguren er ikke god. Ikke så nærliggende å referere til en ISO-pakke her. Bruk eksempel fra en fagområdemodell.	Bytt ut figur med et pakkeavhengighetsdiagram fra en fagområdestandard eller en produktspesifikasjon.	OK, fra et fagområde.
136.	HiG/EO	10.2.8			Restriksjoner Skal ha presis OCL-beskrivelse.» Ikke klart hva som menes med «OCL-beskrivelse» og «presis». Trengs mer forklaring på hva som menes med: - Navn/navnes - Beskrivelse/beskrives - «Den formelle OCL-beskrivelsen» I anbefaling SOSI/restriksjon er det også brukt begrepet «den fulle tekstlige beskrivelsen».	Forklar hva som skal til for å definere en restriksjon (f.eks. navn, beskrivelse og formell OCL-beskrivelse? , og hvilke deler som er påkrevd	Enig. Kan angi mer presis tekst, men figuren er OK. Ta med begreper fra anbefalingen opp i tabellen over. OCL-beskrivelse -> OCL syntaks. Kutte ut formell før OCL.
137.	HiG/EO	10.2.8	Anbefaling 14		«Restriksjoner bør beskrives med OCL 2.0. I tillegg bør de beskrives i klart språk.	Persiser hva som menes med «beskrivelse», ref forrige kommentar	Se forrige kommentar.
138.	HiG/EO	10.2.8	Krav 20		Hvordan ser den «fullstendige grafiske visningen» av en restriksjon ut?	Fjern restriksjon fra oppstillingen i hva kravet gjelder.	Ta bort ordet «tett» samt «fullstendig». Dette er ikke viktig for forståelsen.
139.	Arkitektum	10.2.11			Krav 26. Modeller av geografisk informasjon skal benytte standard UML 2 nøkkelord og stereotyper,	Kan fjernes står alt i Krav 15, men hvorfor er ikke featureType med i listen?	Fjerne krav 26 og fjerne kapittel 10.2.11 NB:

					eller stereotypene «Leaf»,«Union» og «CodeList», der dette er aktuelt.		forskyver påfølgende kapittelnummer , flytte 10.2.11 til kapittel 13. Ta med FeatureType og ApplicationSchema som stereotyper i Krav 15.
140.	Arkitektum	10.2.11			Anbefaling SOSI/objektdiagram Under modelleringsprosessen er det anbefalt å lage objektdiagrammer for å teste om mulighetene for instansieringen av klassene er bra nok. Når en modell er ferdigmodellert er det nyttig å lage og vise et eksemplarisk objektdiagram for å formidle hvordan man tenker seg at klassene skal instansieres. Dette er arbeidskrevende og kan erstattes med eksempler laget på enklere måter	Anbefalingen ønskes fjernet	Foreslår fortsatt anbefaling , men setter inn et "dersom man ikke lager slike Ny anbefaling: instanseksampler i et enda mer kjent format, eksempelvis GML"
141.	Nils Egil Søvdde	11.1	Tredje avsnitt	Te	Setningen 'Ved bruk av andre modelleringsspråk enn UML må brukeren selv sørge for mapping til UML, eller ønsket implementasjonsplattform' reiser spørsmålet om hvorfor? Den minner om Requirement 2 i ISO 19103, og der er målet konformitet med ISO-standard.	Utdyp og/eller vurder om dette bør være krav i 10.2.	Setningen fjernes.

142.	KV/I6	11.1	Figur 22	Re	Trenger norsk oversettelse (ref 7.2, 7.3) Morten skal sjekke om han har tilgang til originalen.		OK
143.	Arkitektum	11.3			Oversetting av metaklasser synes vi skaper forvirring og uklarhet i standarden og er ikke konsekvent brukt. Figur 23 bør være den reelle GFM og ikke en oversatt. For eksempel /req/general/feature /req/uml/role /req/general/inheritance /req/uml/inheritance	Metaklasser og stereotyper bør ikke oversettes. Når det er sammenheng mellom disse og UML profilen så blir det unødig vanskelig å forstå.	Foreslår at vi beholder norske oversettelser. I utgangspunktet forsøkte vi å bruke de oversatte begrepene gjennomgående i standarden. Navnene på kravene er identifikatorer, må ikke legge for mye semantikk i dette. Dessuten er vår modell en profil.
144.	NGU	11.4.1	Nytt krav	ed	Dersom et applikasjonsskjema er under arbeid/under utvikling skal dette merkes tydelig slik at andre vet at dette ikke er en endelig/godkjent versjon.	Navngi slike skjema med. "applikasjonSchema" <navn på applikasjonsskjema> <versjonsnummer> utkast. Viser også til kap. 12.1.1.	Dette kravet bør stå i kap 12. Se eksempel: under arbeid. Bør presisere dette bedre i kravet.
145.	SVV	11.4.1	/req/uml/documentation	Re/te	Dette kravet er nesten identisk med «Krav SOSI/Definisjoner» i kap 10.2.7.	Endre til «Applikasjonsskjema skal dokumenteres, i henhold til Krav SOSI/Definisjoner» OK, men må ta med siste setning (fully qualified tags) over til krav SOSI/Definisjoner.	OK, men må ta med siste setning (fully qualified tags) over til krav SOSI/Definisjoner.

146.	KV/I6	11.4.2	/rec/general/property-name	Re	Teksten er på engelsk.	Oversette teksten.	Slettes, identisk med rec/uml/property
147.	SVV	11.4.2.1	Rec/general/property-name og Rec/uml/property-name	Re	Rec/general/property-name er ikke oversatt fra engelsk. Rec/general/property-name sier vel også i praksis det samme som rec/uml/property-name? Siste ledd i rec/uml/property-name: «like navn <u>skal</u> ha ...». Kan ikke ha krav i anbefalinger.	Utelat rec/general/property-name. Endre "skal" til "bør".	OK, slettes, endre skal til bør siden det er en anbefaling.
148.	NGU	11.4.2 og 11.4.2.1 og 11.4.3.1	Overskrifter		Fontstørrelsen varierer i overskriftene.	Sørg for unik bruk av fontstørrelser på overskrifter/underoverskrifter i hele dokumentet	OK
149.	NGU	11.4.2.3	Assosiasjoner	ed	Savner figurer som forklarer symbolbruken på undertypene av assosiasjon slik det var gjort i 2006-versjonen av rettingslinjer for modeller i UML (s. 24 og 25).	Legg inn figureksempler også for aggregering, komposisjon, topologisk og temporal assosiasjon.	Dette er forklart i tilknytning til figur 20, kap 10 Enig i utgangspunktet, må avklares internt med tanke på ressurser.

150.	Arkitektum	11.4.2.4			En assosiasjonsrolle sier noe om hvilken rolle en objekttype har overfor en annen objekttype.	En assosiasjonsrolle sier noe om hvilken rolle en objekttype har overfor en annen objekttype.	OK
151.	KV/I6	11.4.2.5	/req/uml /inheritance	re		fjern "Figur 23" der det nevnes for andre gang	OK
152.	KV/I6	11.4.3.1		Re	Mangler referanse til riktig kapittel.	Forslag: «De geometritypene som er støttet i SOSI-realisering (dvs. SOSI-prikkformat) er angitt i kapittel 11.4.3.3.»	OK
153.	NGU	11.4.3.3	Geometri	te	I tidligere utgaver av dokumentet er det tatt med beskrivelse og figurer som viser hvordan man angir en <topo> assosiasjon i forbindelse med en leveranse i SOSI-format. Denne (tidligere kap. 11.4.2.3.9.2) ble fjernet på siste ekstraordinære Lync-møte i AG1 hvor NGU ikke kunne være tilstede. Dette er vi sterkt uenig i og begrunnes med følgende: 1. Dette har vært den anbefalte måten tidligere, og er derfor brukt på uttallige UML-diagrammer i fagområdestandarder og produktspesifikasjoner. 2. Modelleringsmåten kan ikke sies å være syntaktisk feil. SOSI-realiseringsen håndterer denne feilfritt. 3. Å fjerne denne (midlertidige) muligheten påfører fagetatene store unødvendige arbeider når fagområdestandarder og produktspesifikasjoner skal	Foreslår at tidligere kap. 11.4.2.3.9.2 og topo-assosiasjoner settes inn igjen men justeres noe (se forslag i vedlegg 1).	Enig i at dette er en større endring og at dette medfører endringer for brukerne. Versjon 5 ikke er bakoverkompatibel 1. Ikke noe argument i seg selv 2. Enig, den eksisterende modelleringsmåten vil få verktøystøtte i lang tid. 3. man kan bruke spesialskript for å omforme eldre modeller til å ta vare på informasjonen i nevnte

					revideres. 4. Denne måten å angi topo-assosiasjon er vist i figurer i dette dokumentet flere steder (figur 43, 48 og 49). Disse figurene må i så tilfelle endres/erstattes. 5. Igjen må jeg minne om at dette dokumentet er en del av SOSI generell del, og skal beskrive UML-modellering etter SOSI-metoden. Jeg kan derfor ikke se noe galt i at man her gir eksempler på hvordan dette også kan gjøres ovenfor en spesifikk plattform (les SOSI-format).		restriksjon, dvs ikke unødvendig store unødvendige arbeidet. 4. Figurene i denne standarden må oppdateres. 5. De spesielle tingene knyttet til en realisering vil beskrives i egne dokumenter (Realisering i SOSI), men vi må skjønne prinsippene allerede nå. Vi må vise hvordan dette kan beholdes.
154.	NGU	11.4.3.3	Modellering av objekttyper som har geometri er som kan deles	ed	Viser til NGU 46, og som har konsekvenser for ordlyden i innledningsteksten og krav knyttet til plattformuavhengighet. Så lenge som det er et krav om dataleveranser på et SOSI-format, bør reglene for UML-modellering også beskrive slike plattformspesifikke krav, og gi brukeren gode eksempler.	1. Dette gjøres om fra å være et krav til en anbefaling, med følgende beskrivelse: "Plattformspesifikke krav bør i størst mulig grad unngås i fagområdemodeller og produktspesifikasjonsmodeller. Der det er satt krav til plattformspesifikke leveranser bør allikevel slike løsninger benyttes. Dette må i slike tilfeller anmerkes som "tagged value" i modellen". 2. Det vises noen eksempler (figurer) på slike plattformspesifikke ting.	Realisering i SOSI formatet beskrives i en egen standard, men vi må være sikre på at mapping fungerer.
155.	NGU	11.4.3.3	---" ---	ed	Figurtekstene i fig. 27 og 28 og tabellinformasjon har feil font.	Harmoniser med øvrig tekst.	OK

156.	Arkitektum	11.4.3.3			Ser ut som kapittelnr har falt ut etter denne		Vurdere underkapitler.
157.	KV/I6	11.4.3.3	/req/spatial/aggregate	Re	Et punkt for mye i slutten av anbefalingsteksten.	«[..]av GM_MultiPrimitive..» endres til «[..]av GM_MultiPrimitive.»	OK
158.	Arkitektum	Geometri - for realisering i SOSI-syntaks			Figur 29 viser ikke det samme som tabellen under. Kurve og Flate er forskjellige	Vise det samme i figur og tabell	.KURVE er en realisering av både GM_Curve og GM_CompositeCurve. Tilsvarende for .FLATE. Retter figuren og tabellen.
159.	SVV	11.4.3.4	/krav/GMLTopologi	Re	Skrivefeil i navn på kravet: «GMLTopologi». Kan endres til bare «Topologi». I selve kravet: «...skal benytte geometrityper som angitt i tabell xx (over)...» Her skal det være topologytyper, samt at tabellhenvisningen ikke er gyldig, ettersom tabellene i dokumentet ikke er nummerert.	Endre navn til «/krav/Topologi». Endre tekst i kravet til «topologytyper», og angi korrekt henvisning.	Ok Innføre tabellnummer i standarden.
160.	KV/I6	11.4.3.4	/krav/GMLTopologi	Re		xx i kravtekst erstattes med tabellnummer	OK
161.	SVV	11.4.4	Anbefaling:	Re	Skrivefeil i tittel: «Coverege» skal være «Coverage»	Endre tittel til «Anbefaling: CoverageTyper»	OK

			Covereg eTyper				
162.	KV/I6	11.4.4		Re	Gjelder: «TIN (triangulated network)»	Legge til «irregular» fordi TIN står for triangulated irregular network. Må også nevnes i listen over forkortelser.	OK
163.	SVV	11.4.6.1	1.setnin g	Re	Skrivefeil: «...for å <u>modeller</u> temporale...»	Endre til «...for å <u>modellere</u> temporale...»	OK
164.	KV/I6	11.8.1		Re/Te	Manglende krav	Trenger et krav ang. produktspesifikasjoner: forslag: produktspek.-modeller skal ikke ha eksterne avhengigheter og dermed ikke bruke pakkeavhengighetsdiagrammer.	OK
165.	SVV	11.4.8.3	/krav/kv alitet/eg enskap	Re	«...enten ved bruk av datatypen posisjonskvalitet eller ved å bruke...» Referanse til datatypen «Posisjonskvalitet»: Bruk stor bokstav og hermetegn, som i «anbefaling/kvalitet»	Endre til «...enten ved bruk av datatypen «Posisjonskvalitet» eller ved å bruke...»	OK
166.	KV/I6	11.8.4	/krav/ko ntekstdi agram	Re	Vi kan bruke ordet kontekst i teksten for å beskrive hensikten, men bør ikke bruke det i overskriften eller i kravene.	Kalle kravet for: /krav/hoveddiagram/detaljering	OK

167.	KV/I6	11.8.4	/krav/kontekstdiagram/navning	Re	Lignende situasjon som i kommentaren ovenfor. "kontekstdiagram navnes [...] 'hoveddiagram'" er en uheldig kombinasjon.	Forslag nytt navn for kravet: krav/hoveddiagram/detaljering/navning og ny tekst «Et hoveddiagram med ytterlige detaljeringer navnes etter følgende mønster...»	OK Teksten ble tilpasset under felles lync-møte.
168.	Arkitektum	11.5.1			/anbefaling/fellesegenskaper Et fagområdeapplikasjonsskjema bør ikke modellere inn fellesegenskaper jfr. kapittel 11.6.1 SOSI_Fellesegenskaper og SOSI_Objekt.	Denne bør revurderes siden vi ser mange fagmodeller som legger inn denne type fellesegenskaper i egne objekttyper som gjør at en ved produktspesifikasjoner fort får duplikate attributtnavn. Hvis SOSI_Objekt hadde vært synlig i arvehierarkiet så kunne dette vært lettere å oppdage. OK, Dette er tatt med inn i enkelte fagområdestndarder der egenskapene anses som absolutt nødvendige, f.eks kommunenummer. Enig i at dette fort kan bli rotete. Men bør si noe om dette i anbefalingen	OK, revurderer og spesifiserer bedre. Har lagt til en forklarende tekst hvordan det kan dokumenteres. Dessuten vil det ikke oppstå duplikater. Dersom modelleringsretningslinjene følges, der multippel arv ikke er tillatt, vil subtypers egenskaper fra en fagområdeobjekttype override samme egenskap som er definert i SOSI_Objekt eller

							SOSI_Fellesegenskaper.
169.	SVV	11.7.1	Siste setning	Re	«SOSI_Objekt hadde tidligere assosiasjoner til...». Forvirrende å fortelle hva som fantes før, uten å fortelle hva som finnes nå. Standarden bør primært beskrive hva som finnes nå, ikke hva som fantes før.	Utelat setningen, eller legg til forklaring på hvor de er fjernet, og beskrivelse av alternativ bruk.	OK
170.	SVV	11.7.1 og 11.7.2		Re	Disse kapitlene omhandler begge avgrensningslinjer, og kan slås sammen. Anbefalingen til slutt gjelder for avgrensningslinjer beskrevet i begge kapitler.	Slå sammen kapitlene	OK, høres greit ut.
171.	NGU	11.7.2	Figur 43	te	Figuren må byttes ut dersom vedtak om ikke å tillate topo-assosiasjoner opprettholdes.	Se NGU 46	OK, viktig å sørge for å være konsekvent.
172.	NGU	11.7.2	Kartblad kant, figur 44	ed	Forklaringstekstene er noe forskjellig fra definisjoner benyttet i Annex E (E 3.1 og E 3.2).	Anbefaler en størst mulig harmonisering av figurtekster og definisjoner.	OK, tar en gjennomgang på dette.
173.	Arkitektum	11.8			/krav/visualisering dette kravet gjør at det er påkrevd å lage produktspesifikasjoner kun i SOSI modellregister. Ønsker at det gis rom for å dokumentere dette annerledes	Ønsker kontekstdiagram som alternativ så det stemmer med krav 18 Ta bort kravet om realiseringsdiagram da det er lov å dokumentere dette med tagged value "catalogue-entry"	Må ta en gjennomgang på diagrammer, dette kommer ikke klart fram i teksten. Realiseringsdiagram ikke for produktspek. Se tidligere kommentar. Ivarettatt i ny formulering av /krav/realiseringsdiagram og /krav/pakkerealise

							ringsdiagram
174.	SVV	11.8	Innledning	Re	Her kan det med fordel henvises til ISO/TC211 UML Best practices, slik det er gjort på side 8 i den generelle innledningen.	Etter første avsnitt: Legg til «Se også ISO/TC 211 Best practise https://github.com/ISO-TC211/UML-Best-Practices . Her er det nyttig informasjon om god diagramdesign»	OK, god ide.
175.	Arkitektum	11.8.2			krav/oversiktsdiagram	Ønskes omgjort til anbefaling jfr krav 18	Ikke i strid med krav 18, men må se på formuleringen i krav 18.
176.	NGU	11.8.2	Figur 48.	te	Figuren må byttes ut dersom vedtak om ikke å tillate topo-assosiasjoner opprettholdes.	Se NGU 46	OK
177.	NGU	11.8.3	Figur 49.	te	Figuren må byttes ut dersom vedtak om ikke å tillate topo-assosiasjoner opprettholdes.	Se NGU 46	OK
178.	Arkitektum	11.8.3			/krav/hoveddiagram	Ønskes omgjort til anbefaling jfr krav 18	Ikke i strid med krav 18, men må se på formuleringen i krav 18. Se kommentar 180
179.	Arkitektum	11.8.4			/krav/kontekstdiagram Requirement 18. All classifiers shall be documented in a "context diagram" where all attributes, operations and all relationships that are navigable from the central classifier are displayed.	krav 18 Restriksjoner bør tas ut som krav og legges som anbefaling. Egner seg like godt i tekstlig dokumentasjon og tar fort veldig stor plass i et diagram	Viktig å vise i diagramform at det finnes en restriksjon. Men må dokumenteres

							i den tekslige dokumentasjonen. Se kommentar 180 Nytt forslag for kap. 11.8 godtatt under felles lync-møte der også Arkitektum var tilstede.
180.	Arkitektum	11.8.4			/krav/kontekstdiagram/navning Her handler navningen om Hoveddiagram	Skrive om til Kontekstdiagram	Forholdet mellom kontekstdiagram og andre diagram er uklart i standarden. Må gås gjennom. Nytt forslag for kap. 11.8 godtatt under felles lync-møte der også Arkitektum var tilstede.
181.	SVV	11.8.4	Avsnitt 2-4	Re	Uklart formulert.	Endre til «I noen tilfeller er modellene så kompliserte at det er vanskelig å vise alle detaljer i modellen i et enkelt hoveddiagram. Modeller av applikasjonsskjema der objekttypene deles logisk i separate grupper (en enkelt eller et fåtall	OK, eller tilsvarende

						objekttyper) kan ha diagramstruktur som samsvarer med denne grupperingen. Summen av alle slike diagrammer viser den fullstendige modellen. Alle modellelementer (egenskaper og restriksjoner samt alle assosiasjoner som er navigerbare fra objekttypen(e)) skal framkomme i minst ett slikt diagram.»	
182.	Arkitektum	11.8.5			/krav/pakkerealiseringsdiagram	Ta bort kravet om realiseringsdiagram da det er lov å dokumentere dette med tagged value "catalogue-entry" Se også kommentar på 11.8 /krav/visualisering	Beholder kravet siden catalogue-entry bare gjelder elementer utenfor SOSI-modellregister, for å visualisere realiseringer på tvers av pakker innenfor SOSI-modellregister skal pakkerealiseringsdiagram brukes. Formuleringen av kravteksten ble tilpasset.
183.	Arkitektum	11.8.6			/krav/realiseringsdiagram	Ta bort kravet om realiseringsdiagram da det er lov å dokumentere dette med tagged value "catalogue-entry" Se også kommentar på 11.8 /krav/visualisering	Ta bort krav for produktspek som ikke er del av

							SOSI-modellregister. Formuleringen av kravteksten ble tilpasset.
184.	NGU	11.8.7	Bruk av farger i UML-modeller	ed	Er uenig i vilkårene for fargebruk i modeller. Hva er modellens semantikk? Litt uklart hva man mener med at farger ikke skal innholde egen semantikk. Det er vel ikke i betydning av modellens språkbruk man her tenker på, men hvorvidt farger kan bidra til en bedre forståelse av modellens sammensetning. Når et modelldiagram blir sammensatt av modellelementer fra flere spesifikasjoner (eks. SOSI og INSPIRE), vil det lette forståelsen av hele diagrammet å se hva som er SOSI-spesifikt og hva som kommer fra INSPIRE-spesifikasjonene og som ikke skal være gjenstand for endring ved en eventuell høringsrunde. Navnene i modellen kan være oversatt til norsk, og derfor være vanskelig å skille fra de opprinnelige SOSI-elementene. Kravet bør derfor endres fra et negativt krav til en positiv anbefaling om bruk av farger i slike tilfeller. Et eksempel på fargebruk ligger allerede i Anneks D, figur 68, og er også vist i vedlegg 2 til denne	1. Endre fra krav til anbefaling. 2. Endre beskrivelsen av anbefalingen til: " Alle modeller kan benytte farger på modellelementer der dette har betydningen for den samlede forståelsen av diagrammet (eks. skille mellom modellelementer som her hentet fra INSPIRE-spesifikasjonene og modellelementer med opprinnelse fra SOSI Generell del". Viser til eksempel i figur 68 i anneks D. Farger kan også brukes som blikkfang for spesielle elementer eller som bakgrunnsfarge.	Tror egentlig vi mener det samme, men det er formulert annerledes. UML's metamodel legger ikke semantikk i farger, ei heller gjør vi det. Men ulike brukergrupper kan. Skrive om kravet slik at det fremkommer når og på hvilke premisser farger kan brukes.

					høringskommentaren fra NGU.		
185.	NGU	12.1.1	Registre/ innhold og struktur	ed	Hva menes med "indirekte gjenbruk? Vår erfaring er at det vil være lettere å erstatte engelske elementnavn med norske når man har foretatt en subtyping, fordi en da opererer med en kopi av INSPIRE elementet i modellen og legge det engelske navnet inn som alias eller benytte tagged values. Denne vil det være skrivetilgang til. Kan være lurt her å vise til eksemplene i Anneks D.	Endre tekst forut for tabellen i henhold til kommentaren og vis til eksempler i Anneks D.	Vi vil ha en INSPIRE modell med skrivetilgang og en med speiling uten skrivetilgang. Erstatter indirekte gjenbruk med realisering. Tilsvarende subtyping og subtypeing med redfinering. Skal vise til eksempler i anneks D og legge til nye eksempler i anneks D dersom det er nødvendig.
186.	NGU	12.1.1	/Krav/S OSI- modellre gister/ap plikasjon skjema/ standard /pakken avn/vedt att	ed	Supplement til beskrivelsen	Legg til etter siste setning i tekstcellen: Å oppgi målgruppe for leveransen er påbudt dersom leveransen er tilpasset bestemte målgrupper, og at det vil bli utarbeidet applikasjonsskjema med et annet innhold fra samme fagområdet beregnet på andre målgrupper.	Dette kravet er knyttet til fagområdestandar den og ikke produktspek. Ingen endring
187.	Nils Egil Søvde	12.1.1	Krav /krav/SO SI- modellre gister/ap plikasjon	re	Det er merkelig at kravet ender på 'underArbeid', men krever at 'utkast' er med i navnet.		OK, samordne

			sskjema /standar d/pakke navn/un derArbei d				
188.	Nils Egil Søvde	12.1.1	Krav /krav/SO SI- modellre gister/ap plikasjon sskjema /standar d/pakke navn/un derArbei d	te	Dette er to krav.		OK, deles opp i to krav. Et om pakkenavn og et om status.
189.	Nils Egil Søvde	12.1.1	Tabell med krav til navn og innhold	re	I tabellen brukes vinkelparentes sannsynligvis for å markere at innhold (og parenteser) skal byttes ut med navn. Dette burde kanskje vært forklart. I kapittel 10 (og i ISO 19103) brukes krøllparenteser tilsvarende.		Samordne notasjon i hele dokumentet. Kapittel 10 benytter notasjonen fra CSL og avviker fra resten av dokumentet.
190.	Nils Egil Søvde	12.1.1	Tabell med krav til navn og innhold	te	Vinkelparenteser er trolig feil brukt. (Bindestrek skal vel ikke byttes ut?)	Endre '<->' til '-' i hele tabellen.	Samordne notasjon i hele dokumentet. Se tidligere kommentar rundt samordnign av notasjon. F.eks

							Elementer som ikke skal byttes ut settes i '<'. Elementer som skal byttes ut settes i '<>'.
191.	Nils Egil Søvdde	12.1.1	Krav /krav/SOSI-modellregister/applikasjonsskjema/standard/pakkenavn/vedtatt	te	Det er vel standarder som er vedtatt, ikke pakker?	Endre 'Vedtatte pakker til SOSI standarder med stereotype applicationSchema skal bruke følgende format for pakkenavnet:' til 'En pakke med stereotype applicationSchema fra en vedtatt SOSI-standard skal bruke følgende format for pakkenavnet:'.	OK
192.	Nils Egil Søvdde	12.1.1	Krav /krav/SOSI-modellregister/applikasjonsskjema/standard/pakkenavn/vedtatt	te	Det er vel standarder som er vedtatt, ikke pakker?	Endre 'Vedtatte pakker til SOSI produktspesifikasjoner med stereotype applicationSchema skal bruke følgende format for pakkenavnet:' til 'En pakke med stereotype applicationSchema fra en vedtatt SOSI produktspesifikasjon skal bruke følgende format for pakkenavnet:'.	OK
193.	Nils Egil Søvdde	12.1.1	Krav /krav/SOSI-modellregister/applikasjonsskjema	re	Det er uklart hva '...tilsvarende elementer til det offisielle standarddokumentet' refererer til. Hvorfor er dette kravet forskjellig fra krav '/krav/SOSI-modellregister/applikasjonsskjema/	Endre '<fagområdestandardnavn> og <versjonsnummer> skal være identiske med tilsvarende elementer til det offisielle standarddokumentet' til 'Pakkenavnet skal være identisk med tittelen til det offisielle dokumentet for SOSI-standard'	OK

			/standard/pakke navn/ve dtatt		produktspesifikasjon/pakkenavn/ve dtatt'?		
194.	Arkitektum	12.1.1			/krav/SOSImodellregister/applikasjonsskjema/standard/pakkenavn/underArbeid	Norsk oversettelse eller engelsk ?	Vi bruker norske statuskoder. Legger til en tabell med mapping fra ISO 19135-1
195.	Arkitektum	12.1.1			Alle krav	Sjekk om navneregler gjelder for pakkenavn også. Da vil en NCname sjekk ikke tillate mellomrom og en rekke andre tegn	OK Pakkenavnet til applikasjonsskjemaer skal følge NCname-reglene. Det samme gjelder xmi-filnavn. Pakkenavnet og filnavnet uten suffiks skal være identiske med tagged value SOSI_kortnavn. Dette vil forenkle parsing av innhold i modellregisteret.
196.	Arkitektum				NB: Siste del av pakkenavnet, altså versjonsnummeret, skal være identisk med siste del av «tagged value» targetNamespace og første del av «tagged value» version.	NB: Versjonsnummeret skal være identisk på siste del av pakkenavnet og med siste del av «tagged value» targetNamespace og «tagged value» version.	OK, formuleres som et krav. Må forklares i kapittel 13 som omhandler blant annet tagged values. Gruppen må vurdere om hele

							eller deler av versjonsnummeret skal være siste del i targetNamespace.
197.	SVV	12.1.1	/krav/SO SI-modellre gister/applikasjonsskjema/standard/pakke navn/underArbeid	Re	2. setning: Det er ikke pakkenavnet som skal ha tagged value, det er pakken.	Endre til «Pakken skal også ha en «tagged value» ...»	OK
198.	SVV	12.1.1	/krav/SO SI-modellre gister/XMI-navn	Te	Dette kravet kan være utfordrende med tanke på filnavn og spesialtegn. Pakkenavnet kan være på en form som ikke egner seg som filnavn.	Endre til «Navnet på XMI-fila i SVN skal samsvare med navnet på det endelige applikasjonsskjemaet».	OK
199.	KV/I6	12.1.1	/krav/SO SI-modellre gister/applikasjonsskjema/standard/pakke navn/un	Re		kravet bør hete ... /pakkenavn/utkast	OK

			derArbeid				
200.	KV/I6	12.1.1	/krav/SO SI- modellre gister/ap plikasjon sskjema /produkt spesifika sjon/pak kenavn/ vedtatt	Re		trenger et godt eksempel her, kanskje flere slik det er formulert her (leveranse/målgruppeelementet som en obligatorisk del av navnet), vil ikke eksemplene lenger nede være lovlige pakkenavn - jeg mener leveranse/målgruppeelementet bør være anbefaling forslag: hvis det er behov for målgruppe/leveranse, kan den legges til (opsjonelt), legge til et eksempel på det også	OK, legger inn eksempler.
201.	NGU	12.2.1	Kodeliste	ed	Det bør presiseres noe nærmere hva en mener med koder. I kodelister som følger applikasjonsskjema snakker man både om navn (kodenavn) og koder (kodeverdier).	Første avsnitt rettes til: En kodeliste er et sett koder (termer) som utgjør lovlige verdier for en egenskap. Kodelister kan opptre som uavhengige sett med koder i form av navn (kodenavn) og eventuelt tilhørende koder (kodeverdier).	De eventuelle tilhørende kodene er det som vi kaller initialverdier. Vi har tidligere sagt at meningsløse tallkoder bør unngås. Se anbefaling 1 i kapittel 10. Hva som er meningsløst er opp til domeneeksperten

							e å avgjøre.
202.	NGU	12.2.1	Eksterne koder	ed	I forbindelse med utviklingen av et applikasjonsskjema etter SOSI-metoden må en tilstrebe å få tak på de eksterne kodene, legge dem inn i EA og vise kodelistene i UML-diagram for kodelister. Det er viktig for hele forståelsen av objektkatalogen at innholdet i også eksterne kodelister er kjent, selv om de ikke nødvendigvis er helt oppdatert. Dersom elementer fra en INSPIRE spesifisering er sammenstilt med nasjonale spesifiseringer er det ønskelig å oversette kodene til norsk, og gi den norske definisjonen. Dette blir umulig dersom kodelistene er tomme i modellen. Spesielt blir dette viktig når det skal utarbeides produktspesifiseringer på basis av det nye sammensatte applikasjonsskjemaet. Viser til eksempel i vedlegg 3.	Ønsker følgende avsnitt lagt til som siste avsnitt under eksterne koder: Koder fra eksterne kodelister bør i størst mulig grad vises i applikasjonsskjema på samme måte som interne kodelister. Spesielt viktig er dette dersom elementer fra eksterne applikasjonsskjema (som f.eks. INSPIRE), er inkludert i det nasjonale skjema ved hjelp av subtyping. Den lokale kopi kan dermed oversettes til norsk og gjøres tilgjengelig for dataprodusenter og brukere av produktspesifiseringene. Om det er mulig bør man slippe å forholde seg til /slå opp i eksterne registertjenester. Oppdatering av de eksterne kodeverdiene i det nasjonale skjema må da rutinemessig utføres av ansvarlig organisasjon for applikasjonsskjemaet/produktspesifiseringen.	Godt poeng å vise de kodeverdiene en kjenner til. SOSI kontroll må da ikke teste mot disse, men den til enhver tid oppdaterte koderegisteret.
203.	Arkitektum	12.2.1			Denne identifikatoren kan enten peke til en tjeneste som dokumenterer kodene og kan gi flere ulike søketjenester, eller kun til ei fil som inneholder alle kodene Skal denne kunne brukes så må enten/eller fjernes fra denne setningen	Denne identifikatoren peker på ressurs som definerer kodene. Den samme ressursen kan støtte flere formater ved å bruke mediatyper Eksempel på http-URI til koder i SKOS-fil: http://inspire.ec.europa.eu/codelist/NamePlaceTypeValue/landform/landform.en.rdf	OK, høres greit ut. Sammen med for øvrig tekst.

						mediatype for SKOS/RDF/xml-kodelister: application/rdf+xml som da kan brukes på http://inspire.ec.europa.eu/codelist/NamePlaceTypeValue/landform/	
204.	NGU	12.2.2	Ny anbefaling	ed	Ønsker en anbefaling som underbygger det behovet som er nevnt i kommentaren over.	Ny anbefaling/eksternKodeliste/Kopi. Dersom en ekstern kodeliste er benyttet i et nasjonalt applikasjonsskjema gjennom at eksterne modellelementer (klasser) er sammenstilt med interne modellelementer gjennom subtyping, bør innholdet i kodelister vises i applikasjonsskjema på samme måte som interne kodelister. Kodelisten bør oversettes til norsk språk. En tagged value bør benyttes til å angi dato for kopiering/innlegging av den eksterne kodelisten.	Standarden angir standard måte å bruke språktagger som en form for oversettelser. Viser her til kapittel 10.2.7 om flerspråklighet.
205.	NGU	12.2.2	Anbefaling/gruppertKodeliste	ed	Ettersom dette er en anbefaling og ikke et krav burde beskrivelsesavsnittet, som kommer etter anbefalingsboksen, også avspeile dette.	Endre siste linje i avsnittet til: Den gamle måten å angi sammenheng på vil ikke være mulig å vedlikeholde over tid. Disse initialverdiene (kodeverdiene) bør derfor fjernes fra koden (kodelisten).	Endre 'skal' til 'bør'.
206.	Nils Egil Søvde	12.2.2	Anbefaling/anbefaling/eksternKodelisteGML	re	GML-standard er en unøyaktig referanse.	Endre til nøyaktig referanse (også OGC-referansen).	OK
207.	NGU	13.1.1	Introduksjonstekst	ed	I forbindelse med arbeidet med revisjon av flere applikasjonsskjema for fagområdestandardene dukker det opp en variert knippe tagged values fra tidligere bruk (f.eks.	Utvid innledningskapitlet med mer informasjon om krav og anbefalinger.	En standard bør ikke innholde hva som skal slettes jfr tidligere praksis men hva som skal være med nå.

					Rational Rose tags). Det hadde vært ønskelig om dette kapittelet innledningsvis informerte litt mer om hvilke tagged values man kunne slette fra applikasjonsskjemaet, og noe mer detaljert hvilke som var obligatoriske å ha med for henholdsvis hele applikasjonsskjema, featuretyper, datatyper og kodelister		Hvilke tagged values som skal være med beskrives i de respektive realiseringsstandardene (SOSI-format og GML) Andre stereotyper og tagger for andre formål kan legges til. Et trygt oppryddingsskript som fjerner kjente plager vil bli laget. (RationalRose:xx)
208.	NGU	13.1.1	Figur 56 og 57.	ed	For å bedre lesbarheten, forståelsen og bruken av disse figurene.	Gi litt mer informasjon i figurtekstene. Forstørr navnene på den firenivåinndelingen i figurene (UML2 metamodel, ISO 19103 Csl, ISO 19109 RAS, ISO 19136 GML og SOSI-formatprofil).	OK, høres greit ut. Men var ikke mulig i denne omgangen. (Ikke prøv Tools -> Options -> Appearance -> Configure Default Element Fonts !)
209.	KV/I6	13.1.1	Figur 56	Re/Te	PropertyType mangler SOSI_datatype. Navn og lengde bør være påkrevd. DataType: SOSI_navn bør være påkrevd.	Legg til SOSI_datatype på PropertyType. Navn og lengde settes til [1..1]. DataType: SOSI_navn settes til [1..1].	OK til første del, men den er opsjonell da vi ikke kan kreve at alle egenskaper i alle modeller skal ha denne taggen. Egenskaper med datatype eller CodeList kan bruke SOSI_navn

							fra disse.
210.	KV/I6	13.1.1	Figur 57	Re/Te	skrivefeil	«inLineOrByReference» skal skrives «inLineOrByReference»	OK
211.	KV/I6	13.1.1	Figur 57	Re/Te	asDictionary under ISO 19136 Informal UML profile::CodeList er påkrevd her. Dette er et avvik fra figur 56 der det er opsjonelt.	Bør være enhetlig.	Godt poeng. Opsjonelt å ha med denne, hvis den mangler vil GML anta at verdien er false.
212.	KV/I6	13.1.1	Figur 57	Re/Te		noPropertyType bør forklares lenger nede i dokumentet på samme måte som alle andre tagged values er forklart.	OK
213.	NGU	13.1.2	Krav	ed	Viser til kommentar NGU 60. Har en følelse av at innholdet i kravene ikke er komplett.	1. Kompletter kravtabellene slik alle taggs som er påbudt er nevnt. 2. Legg inn noen anbefalinger om hvordan man skal rydde i gamle samlinger av taggs som ikke gjelder i dag.	1.Sjekkes (SOSI-versjon påkrevet for SOSI- format, targetNamespace påkrevet for begge) 2. Ikke i standarden, men veiledere og verktøy vil søke å ivareta ryddighet.
214.	NGU	13.1.3	Beskrivel se av alle tagged values	ed	Har inntrykk av at opplistingen ikke er komplett. Taggs som xsdDocument, defaultCodeSpace, persistence og SOSI-produkt er ikke beskrevet. Kanskje det er flere? Listen bør også gjøres lettere lesbar.	1. Kompletter beskrivelsen med <u>alle</u> tagged values. 2. Sorter listen etter alfabetisk orden eller fordelt på Gml-taggs, SOSI-taggs mv. 3.Uthev selve tagged values navnet med fet skrift.	OK, sjekker 1.persistence og SOSI-produkt skal ikke beskrives her, defaultCodeSpace er en ustandardisert ShapeChange-tag, 2.rekkefølge ordnet som i figurene, 3.navn

							uthevet med fet skrift
215.	KV/I6	13.1.3	Tabellen med tagged values		vanskelig å se hvor informasjonen om den ene tagged value'en slutter og hvor informasjonen om den neste begynner	bruk en annen mal eller i det minste ha en tydeligere skillelinje mellom to tagged values	OK fet skrift
216.	NGU	Anneks D	D1.	ed	Skrivefeil i første avsnitt, 4de linje.	... men en forteller hvilke INSPIRE modell	OK
217.	Norkart	ge	ge	ge	Vi har lest høringsutkast til SOSI 5.0 med stor interesse, og finner mye nytt og spennende her som vil gi standarden og løsningene som forholder seg til standarden et løft. Vi ser også at vil være ressurskrevende å implementere alle disse nye elementene - spesielt for forvaltningsløsninger som både skal lese, skrive og synkronisere data i henhold til standarden. Vi har ikke gått inn i detaljene i høringsutkastet, og leverer derfor ikke kommentarer og forslag til endringer i skjemaet som var vedlagt. Men vi har noen generelle kommentarer rundt innføring og bruk av standarden. Standarden er generell og åpner for mange muligheter til modellere og lagre data. Det betyr også at skal man støtte alle muligheter vil implementasjonsjobben bli unødvendig stor. Vi håper derfor at man har en		Versjon 5 gir langt mer presise regler knyttet til modellering samt mer presise krav. Den er imidlertid bygget opp gjennom ulike konformitetsklasser, slik at en ikke trenger å være konform med alle krav i hele standarden. Førøvrig må net diskuteres hva som ligger i en 'praktisk tilnærme'.

				praktisk tilnærming når man skal utarbeide produktspesifikasjoner. Det viktigste her vil være at man ikke nødvendigvis tar i bruk alle muligheter som ligger i standarden, og at man samordner på tvers av produktspesifikasjonene. Vi ønsker også at man vurderer å lage en tidsplan for innføring av ny standard og nye produktspesifikasjoner, og at man også involverer systemleverandører og brukere av data i utarbeidelsen av en slik tidsplan. Da kan vi som systemleverandør i større grad kunne prioritere og samordne implementasjon av ny standard med tidsskjemaene vi har for utrulling av nye versjoner. Dette vil være en fordel for alle parter. Vi (og da mener jeg vi som et tett på GIS- og geomatikkbransjen) må huske på vi har mange perifere brukere/kunder som skal ha data inn i diverse systemer. Disse må også involveres i innføring av SOSI GML. Dette er viktig for å oppretteholde en god datflyt i Norge. Vi i Norkart merket ganske mye støy fra perifere kunder på kartbestilling, da SOSI FKB 4.5 ble		
--	--	--	--	--	--	--

					innført på 4 datasett, mens resten var/er i 4.02.		
218.	KV	12		Te	Foreslår nytt krav for alle modeller som skal inn i SOSI modellregister:	Krav xx: Alle modeller skal bruke UTF-8.	

Vedlegg 1. Til kommentar NGU 46.

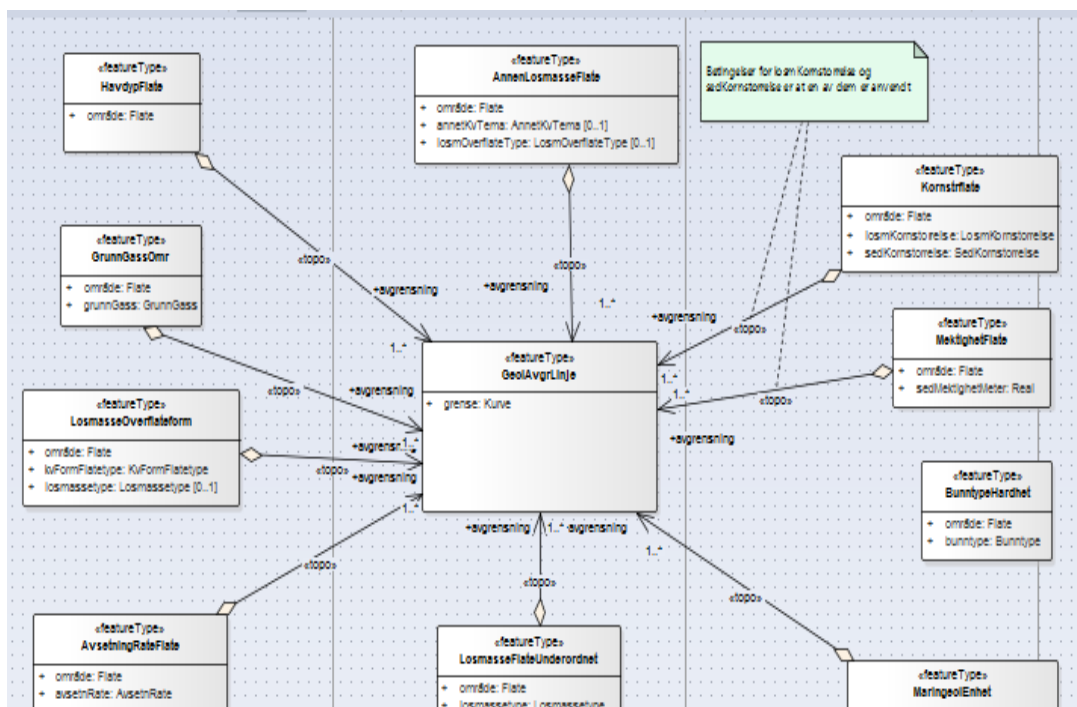
Alternativ videreføring av eldre plattformavhengig modellering

Tilleggskomme tarer fra NGU:

For de modeller som skal realiseres i SOSI format kan topo-assosiasjoner videreføres. Dette er et modelleringselement som kun er benyttet for mappingen til SOSI format realiseringen. Alle assosiasjonsender som ikke skal realiseres i GML (og andre formater) må merkes eksplisitt (f.eks. med) tagged value `xsdEncodingRule=notEncoded`.

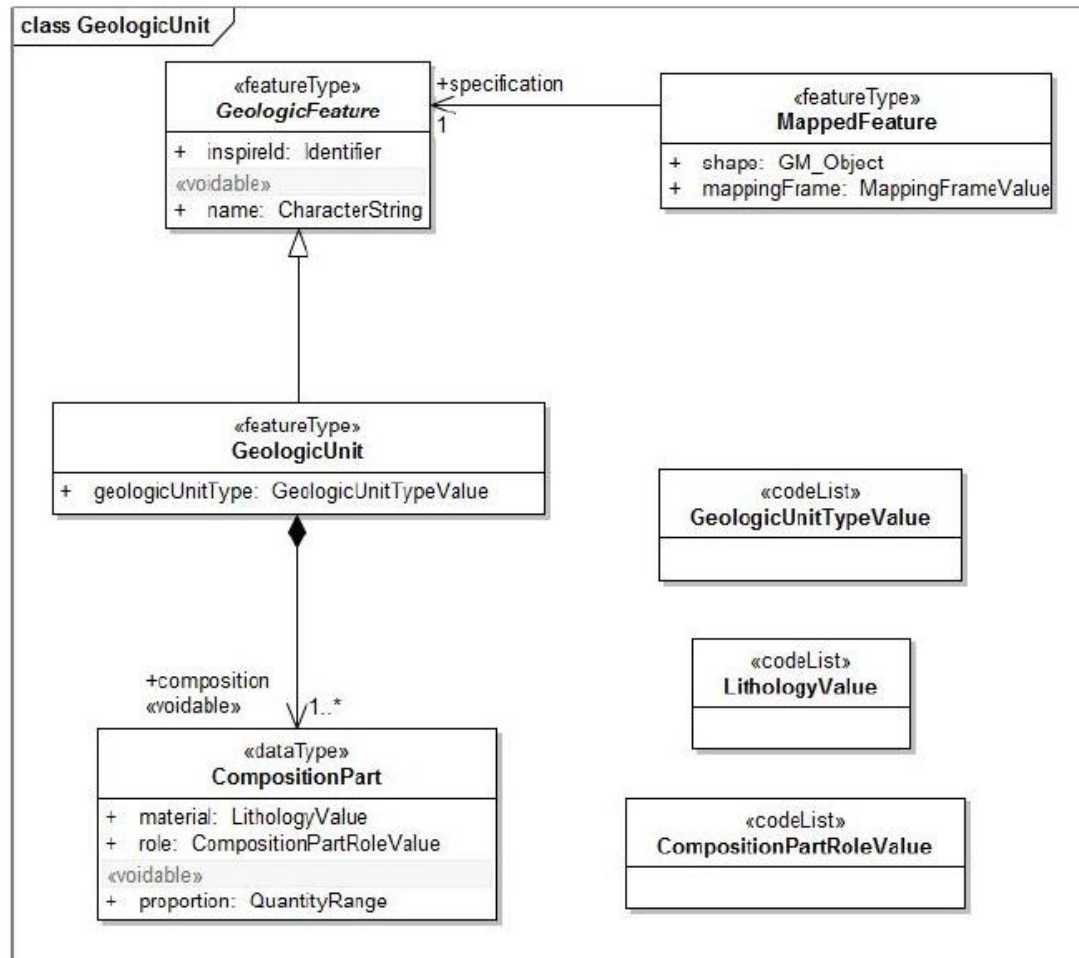
/krav/plattformavhengigeModellelementer	Dersom et UML applikasjonsskjema inneholder elementer som støtter realisering i et konkret format skal ikke disse elementene være til hinder for realisering i andre formater. Elementer som er spesielle for SOSI realiseringen og ikke skal realiseres i andre formater skal merkes med tagged value <code>xsdEncodingRule=notEncoded</code>.
---	---

Eksempel på en topo-assosiasjon som er mye brukt i fagområdestandardene hvor ulike flateobjekter benytter den samme type avgrensningslinje.

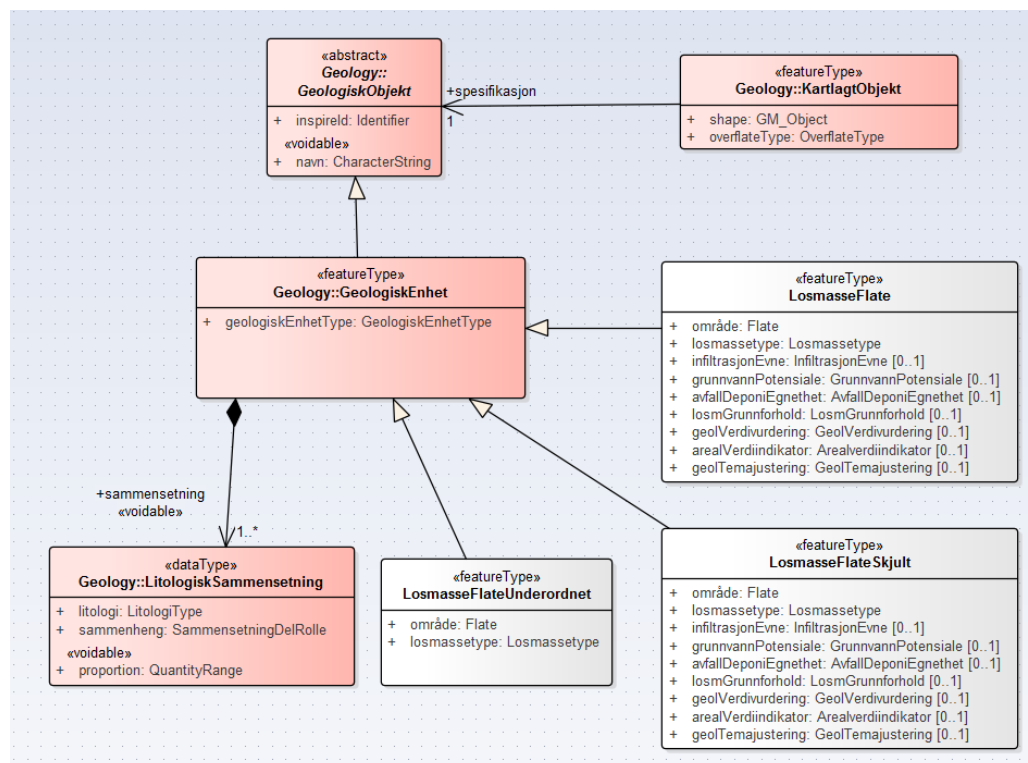
Vedlegg 2. Til kommentar NGU 53.

Figuren under viser hvordan delmodellen for klassen GeologicUnit (GeologiskEnhet) er beskrevet i INSPIRE spesifikasjonen Geology. Alt innholdet er forståelig nok på engelsk og kodelistene er tomme.

Denne er lite egnet til å inngå i en nasjonal modell uten en del bearbeiding.

Når delmodellen fra INSPIRE (i rødt) er sammenkoblet med det nasjonale applikasjonsskjema for Løsmasse 5.0 (i grått) er SOSI-klassene blitt subtypet til superklassene fra INSPIRE. Alle objekttypenavn, egenskaper, datatyper og kodelister oversatt til norsk. Figuren viser også hvor mye mer forståelig diagrammet blir når man benytter farge på modellelementene, og for å illustrere hva man kan endre på/revidere, og hva som man ikke kan få endret på når standarden er ute på en høringsrunde. Det er i en slik sammenheng at også innholdet i de eksterne kodelistene (f.eks. LitologiType) også må være synlige i den norske versjonen.

Vedlegg 3. Til kommentar NGU 57.

Figuren under peker på viktigheten av at kodelister må være synlige i selv applikasjonsskjemaet. Det blir ikke godt nok kun å ha tilgang til kodeverdiene fra det registeret som vedlikeholder dem. Dette er ikke brukervennlig ovenfor brukerne.

«codeList»
Løsmassetype

- + Løsmasser/berggrunn under vann, uspesifisert = 1
- + Morenemateriale, uspesifisert = 10
- + Morenemateriale, sammenhengende dekke, stedvis med stor mektighet = 11
- + Morenemateriale, usammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen = 12
- + Moreneleire = 13
- + Avsmeltningsmorene (Ablasjonsmorene) = 14
- + Randmorene/randmorenebelte = 15
- + Drumlin = 16
- + Breelvavsetning (Glasifluvial avsetning) = 20
- + Breelv- og elveavsetning = 21
- + Ryggformet breelvavsetning (Esker) = 22
- + Haugformet breelvavsetning (Kame) = 23
- + Bresjø-/eller brekkammeravsetning (Glasilakustrin avsetning) = 30
- + Breelv- og bresjø-/brekkammeravsetning (Glasifluvial og glasilakustrin avsetning) = 31
- + Innsjøavsetning (Lakustrin avsetning) = 35
- + Bresjø-/brekkammer og innsjøavsetning (Glasilakustrin og lakustrin avsetning) = 36
- + Hav- og fjordavsetning, uspesifisert = 40
- + Hav- og fjordavsetning, sammenhengende dekke, ofte med stor mektighet = 41
- + Marin strandavsetning, sammenhengende dekke = 42
- + Hav- og fjordavsetning og strandavsetning, usammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen = 43
- + Skjellsand = 44
- + Marin gytje = 45
- + Elve- og bekkeavsetning (Fluvial avsetning) = 50
- + Elveavsetning, sammenhengende dekke = 51
- + Elveavsetning, usammenhengende/tynt = 52
- + Flomavsetning (uspesifisert) = 53
- + Flomavsetning, sammenhengende = 54
- + Flomavsetning, usammenhengende/tynt = 55
- + Vindavsetning (Eolisk avsetning) = 60
- + Forvittringsmateriale, ikke inndelt etter mektighet = 70
- + Forvittringsmateriale, sammenhengende dekke = 71
- + Forvittringsmateriale, usammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen = 72
- + Forvittringsmateriale, stein- og blokkrikt (blokkhav) = 73
- + Skredmateriale, ikke inndelt etter mektighet = 80
- + Skredmateriale, sammenhengende dekke, stedvis med stor mektighet = 81
- + Skredmateriale, usammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen = 82
- + Steinbreavsetning = 88
- + Torv og myr (Organisk materiale) = 90
- + Humusdekke/tynt torvdekke over berggrunn = 100
- + Usammenhengende eller tynt løsmasse dekke over berggrunnen, flere løsmassetyper, uspesifisert = 101
- + Bart fjell/fjell med tynt torvdekke, uspesifisert = 110

«codeList»
LithologyValue

INSPIRE REGISTRY

Enhancing access to European spatial data

European Commission > INSPIRE > INSPIRE registry > INSPIRE code list register > Lithology

Lithology

ID: <http://inspire.ec.europa.eu/codelist/LithologyValue>
This version: <http://inspire.ec.europa.eu/codelist/LithologyValue:1>
Latest version: <http://inspire.ec.europa.eu/codelist/LithologyValue>

Label: **Lithology**
Definition: Terms describing the lithology.
Description: EXAMPLE: granite, sandstone, schist.

Theme: Geology

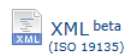
Application schema: Geology

Extensibility: Extensible with values at any level

Governance level: Legal (EU)

Status: Valid

Other formats:

Code list values

Items per page 50 ?			
Label	Parent	Status	Governance level
Label	Parent	Status	Governance level
acidic igneous material	igneous material	Valid	Legal (EU)
acidic igneous rock	acidic igneous material	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar granite	granitoid	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar rhyolite	rhyolitoid	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar syenite	alkali feldspar syenitic rock	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar syenitic rock	syenitoid	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar trachyte	alkali feldspar trachytic rock	Valid	Technical (EU)
alkali feldspar trachytic rock	trachytoid	Valid	Technical (EU)
alkali olivine basalt	basalt	Valid	Technical (EU)
amphibolite	metamorphic rock	Valid	Technical (EU)
andesite	fine grained igneous rock	Valid	Technical (EU)
anorthosite	anorthositic rock	Valid	Technical (EU)
anorthositic rock	phaneritic igneous rock	Valid	Technical (EU)
anthrazit	coal	Valid	Technical (EU)
anthropogenic consolidated material	anthropogenic material	Valid	Legal (EU)
anthropogenic material	compound material	Valid	Legal (EU)
anthropogenic unconsolidated material	anthropogenic material	Valid	Legal (EU)
aphanite	rock	Valid	Legal (EU)
aplite	phaneritic igneous rock	Valid	Technical (EU)
arenit	sandstone	Valid	Technical (EU)
ash and lapilli	tephra	Valid	Technical (EU)
ash breccia, bomb, or block	tephra	Valid	Technical (EU)

Starten på en meget lang kodeliste hvor det også findes kodeverdier for enkelte typer løsmasse.